

talte 800 Deltagere baade fra Norge, Sverrig og Finland, ja ovenikøbet et Par fra Amerika foruden de danske Indbydere m. fl. Naar vi læser Fru Johanne Meyers Beretning om Mødet, fremhæver hun, at hendes Foredrag ved denne Lejlighed skarpt pointerede, at det var *politisk Stemmeret* vi burde stræbe efter, da der var stor Trang for Kvinder i Lovgivningsarbejdet, som f. Ex. for at bryde Mandens Enevælde i hans Retsstilling i Ægteskabet, Enevælde i hans Raadighed over Børnene.

Kort før denne Kongress var Kvindebladet: »*Hvad vi vil!*« stiftet. Dette dygtige Blad — med de mange saa selvfølgelige og dengang dog saa uforstaaelige Ideer om Stræben efter Lighed blandt Menneskerne baade hvad Køn og hvad Klasse angik — udsaaede mangt et Frøkorn, der senere skulde komme i Vækst. Bladet holdt sig i 7 Aar. Redaktøren, Fru Johanne Meyer fortæller os om, hvorledes hun ofte blev opsøgt paa sit Redaktionskontor, snart af en grædende ung Pige, hvis Kæreste havde truet med at ville bryde med hende, om hun holdt dette Blad, snart overfaldet af en rasende Ægteemand, som fortalte Redaktøren, at han havde brændt hendes røde Agitationsblad, og at han nok skulde sørge for det aldrig mere skulde komme over hans Hjems Tærskel, thi saameget var han da Gudskelov endnu Herre i Huset! — — —

Indenfor Rækkerne var der »en Kvinde med *Idhu*«, fortæller Fru Johanne Meyer. Det var Præstefruen fra Varde, Fru *Line Luplau*, f. Monrad, fra Sønderjylland. Trods hendes høje Alder var Sindet ungt, og hun havde en Jernvillie. Hun tog nu fat i Kjøbenhavn og dannede en Kvindevalgretsforening med kun det ene Punkt paa sit Program: »*Valgret for Kvinder*«.*)

Jeg tillader mig at benytte de skriftlige Udtalelser, som Frøken Marie Luplau har sendt mig om sin Moder angaaende hendes Arbejde for Valgretten:

»Den første bevægende Kraft her var *ude-lukkende* min Moder; og det i en Tid, hvor der krævedes Mod, Styrke og Tro i en Grad som det nu ikke anes. Der var hun den første, som løftede sin Røst og slyngede Bomben med Indskriften: »Politisk Stemmeret og Valgbarhed for Kvinder« ud i Samfundet. Først troede min Moder, at hun indenfor Dansk Kvindesamfunds Ramme kunde arbejde for sin Livstank: den politiske Valgret — den, som hun allerede dengang vidste var hele Kvindesagens Kærnepunkt; men — Dansk Kvindefamfund ræddes ved denne Tanke! —«

»Da søgte Moder Støtte dér, hvor hun fandt Jordbund for sine Ideer, hos dem, der

»var klartseende i dette Spørgsmaal — thi hendes Beslutning at arbejde for Valgretten og danne en selvstændig Forening *alene* paa dette Program var urokkelig.«

»Saa tilkaldte hun Fru Nørlund og Fru Meyer, og disse tre — ret snart i Forening med Flere — førte saa Tanken ud i Livet i 1889.«

»Tidligere havde Moder arbejdet stærkest *netop* for den kommunale Valgret; det var nogle Aar før »Dansk Kvindesamfund« indsendte til Rigsdagen en Adresse herom. Dengang oppløjede Moder med sine store agitative Evner, som forstod baade at arbejde selv, finde brugbare Kræfter og sætte dem i Bevægelse, hele Jyllands Vestkyst fra Varde — hvor hun var bosiddende — til Limfjorden og skaffede flere Tusinde Underskrifter. Jeg har ofte tænkt i disse Sejrens Dage, at det vilde være rimeligt og retfærdigt, om »Fru Luplau« blev mindet!« — —

Og vi, som skriver dette Blad, er glade ved at kunne nedlægge denne Mindernes Krands i Ord paa Fru Luplau's Grav! Ære være hende!

Frøken Marie Luplau meddeler endvidere at det var paa hendes Moders Initiativ, at der *hele Landet* over blev *interpelleret* ved Folkethingsvalget om Kandidaternes Stilling til Kvindestemmeret. At denne Tanke med saa stor Iver blev grebet af de Samarbejdende, og bragt i Udførelse, maa vi ialfald prise disse for.

Det var den 15. Februar 1889 i Larsens Lokale, der denne Dag maatte give Rum for 1500 Mennesker, at Fru Luplau gjorde Rede for Nødvendigheden af, at Kvinder fik Stemmeret i Stat og Kommune samt for at danne en Forening, der ene og alene arbejdede for dette Formaal.

Derefter talte Fru Louise Nørlund og Fru Johanne Meyer med stort Bifald.

I Diskussionen, der bagefter aabnedes, fik Modpartiet rig Lejlighed til i stærke Farver at afmale alle de Ulykker, der vilde indtræffe, om Kvinders Valgret blev virkeliggjort. Ganske unge Mænd besteg Talerstolen for at erklære, at de ialfald aldrig vilde gifte sig med en Kvinde, der arbejdede for Stemmeret. Hvordan skulde vel Manden faa sin Middag Kl. 12, naar Konen skulde i Folketinget Kl. 1? Eller hvordan skulde de smaa Børn vel faa Aftensmad og komme i Seng, naar Konen skulde til Udvalgs møde? Det saa sandelig sort ud for Samfundet, naar Konerne løb fra Gryde og Vugge for at sidde i Rigsdagen!

Efterhaanden var der bleven et velreguleret Arbejde ved Folkethingsvalgene, hvor Kvinderne interPELLerede Kandidaterne, eller de fik Mænd til at gøre det paa deres Vegne. Spørgsmaalet var: hvorledes disse Kandidater stillede sig til Kvindernes Valgret? Det var

paafaldende, at Højres Kandidater gennemgaaende svarede, at de ikke bifaldt Kvinders Deltagelse i det offentlige Liv, og at derimod Venstre og Socialdemokraterne erklærede: at ville arbejde for Kvindens Valgret især til Kommunen.

»Kvindelig Fremskridtsforening« søgte især at rejse Arbejdskvinderne til livlig Deltagelse i de sociale Spørgsmaal ved dens ugentlige Møder, thi alt dengang var Socialisternes Sympathi med Kvindesagen kun en tom Skål uden Kærne. Kvindelig Fremskridtsforening fæstede da sin Opmærksomhed paa Dannelsen af de kvindelige Fagforeninger, der senere har indtaget saa stor en Plads i Arbejdet for Kvindesagen.

Sammen med kvindelig Fremskridtsforening og Kvindevalgretsforeningen dannedes en Organisation, som kaldtes: *De samlede Kvindeforeninger*. Disse vilde nu i Fællesskab holde et Friluftsfolkemøde ved den slesvigske Sten i Dyrehaven ved Klampenborg.

Dette mødte stor Tilslutning, og alle Blade nævnede det.

Over Talerstolen hang med Kæmpebogstaver Ordene: »Lige Ret for Mand og Kvinde!«

Talerne var: Johanne Meyer, Louise Nørlund og A. C. Meyer. Fru Johanne Meyer siger herom:

»Den 21. Juni 1891 oprandt med den skønneste Sommersol, og mellem knyttrende Silkefaner og det grønne Bøgeløv talte vi saa for Kvindernes Stemmeret i en Forsamling af 10,000 Mennesker af alle Samfundslag.«

»Og da de mange Tusinder i den stille Sommernat drog syngende ned ad »Bakken« hjemad, da lød det i mit Indre: »Nu har Kvindernes Stemmeret sejret!«

Fru Louise Nørlund havde været Medstifter af »De samlede Kvindeforeninger«. Men af disse faldt snart Hovederne. Fru Mathilde Bajer siger os, at da »Dansk Kvindesamfund« selv optog Kvindevalgretten paa sit Program og i det Hele fik Mod til at gaa fremad i Politik, blev »Kvindernes Fremskridtsforening« overflødig. Den opløstes, og dens Medlemmer meldte sig ind i »Dansk Kvindesamfund«. Ogsaa *Kvindevalgretsforeningen* faldt fra hinanden. Efter at den mægtige Virksomhedsbølge for Kvindernes Valgret i Halvfjerdserne og Firserne havde lagt sig, indtraadte en Stagnation, som var beklagelig, om man ikke vidste, at næsten al Fremgang kommer stødeviis. Dels var Førrerne døde og dels lagde de deres Felt over paa anden Virksomhed. Vi maa derfor glæde os over, at Fru Louise Nørlund blev sin Kjærlighed til Kvindesagen tro, og at hun efter en Hviletid atter fik Fagforeningerne

*) Dette Citat samt flere af de anførte Billeder er efter Johanne Meyers Artikel: »Træk af den danske Kvindebevægelses Historie«.